Commissie Overleg en Voorlichting Milieuhygiëne Vliegbasis Leeuwarden

Secretariaat:
Postbus 16169
2500 BD Den Haag
Postbus.RVB.omgevingsmanagement@rijksoverheid.nl

https://www.covm.nl/de-covms/leeuwarden/vergaderstukken

Verslag van plenaire vergadering COVM Leeuwarden op 11 mei 2026 Kommisjeseal te Leeuwarden, aanvang 16.00 uur

---

Aanwezig:

1.	Mevr. Van Alphen	Directeur provincie Fryslân, voorzitter
2.	Dhr. S. Slotegraaf	Adviseur provincie Fryslân
3.	Dhr. M. Raatjes	Rijksvastgoedbedrijf
4.	Dhr. Van Egmond	Cdt Vliegbasis Leeuwarden
5.	Dhr. J. Kiens	Plv Cdt Vliegbasis Leeuwarden
6.	Dhr. S van Ruiten	Hoofd Bureau geluidshinder zonering en Rapportering
7.	De heer De Ruiter	Hoofd Bureau geluidshinder zonering en Rapportering.
8.	Dhr. Wanders	Hoofd verkeersleiding Vliegbasis Leeuwarden
9.	Mevr. M. Molema	Hoofd communicatie Vliegbasis Leeuwarden
10.	Mevr. Van Vuure	Hoofdbureau geluidshinder, zonering en rapportering
11.	Dhr. B. Kroese	Gemeente Leeuwarden
12.	Dhr. G. Veldman	Omwonendenvertegenwoordiger Leeuwarden
13.	Dhr. G. van der Heide	Gemeente Waadhoeke
14.	Dhr. G. Verf	Omwonendenvertegenwoordiger Waadhoeke
15.	Mevr. S. Tigchelaar-Pelser	Omwonendenvertegenwoordiger Waadhoeke
16.	Mevr. B. van Zandbergen	Gemeente T-‘diel
17.	Mevr. A. van Beek	Omwonendenvertegenwoordiger Leeuwarden
18.	Dhr. K. de Vries	Gemeente NE Fryslân
19.	Dhr. J. van Dam	Omwonendenvertegenwoordiger T-‘diel
20.	Mevr. H. Jouta	Gemeente Noardeast Fryslân
21.	Dhr. S van der Velde	Omwonendenvertegenwoordiger NE Fryslân
22.	Dhr. A. den Drijver	Adviseur Stuurgroep Uitvoering Motie Geluidsmeetnet
23.	Dhr. R. Oldersma	Friese Milieu Federatie
24.	Dhr. K. Wielstra	Gemeente Dantumadiel
25.	Dhr. D. Kroes	Gemeente Dantumadiel

Afwezig:

1.	Dhr. L. Woudstra	Gemeente Noardeast Fryslân
2.	Dhr. G. Hiemstra	Omwonendenvertegenwoordiger SF Fryslân
3.	Dhr. J. Dijkstra	Wethouder Gemeente Waadhoeke
4.	Dhr. Postma	Omwonendenvertegenwoordiger Dantumadeel

Commissie Overleg en Voorlichting
Milieuhygiëne Vliegbasis Leeuwarden

Secretariaat:
Postbus 16169
2500 BD Den Haag
Postbus.RVB.omgevingsmanagement@rijksoverheid.nl

https://www.covm.nl/de-covms/leeuwarden/vergaderstukken

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 16.00 uur. Zij deelt mee dat gedeputeerde Kooistra verhinderd is en dat zij daarom de vergadering voorzit. Verder meldt mevrouw Van Alphen dat de heer Den Drijver, oud-commandant bij de Koninklijke Luchtmacht en afgelopen jaren adviseur van de Stuurgroep geluidsmeetnetten, vandaag voor de laatste keer de vergadering bijwoont. Zij bedankt de heer Den Drijver voor zijn grote inzet afgelopen jaren.

2. Mededelingen

a. Voorstellen nieuwe leden. De heer S. van Ruiten (Hoofd Bureau Geluidshinder, zonering en rapportering) stelt zich voor. Hij is de opvolger van de heer Erkens.
b. Berichten van verhindering. De heer Kroese meldt dat, na het recente terugtreden van wethouder De Haan, er vandaag helaas geen bestuurlijke vertegenwoordiger vanuit de gemeente Leeuwarden aanwezig is. De heer Van der Heide deelt mee dat wethouder Dijkstra van de gemeente Waadhoeke vandaag verhinderd is. De voorzitter geeft aan dat mogelijk meer leden van de commissie zich afgelopen dagen schriftelijk hebben afgemeld. Vorige week was het meivakantie en had de secretaris van het overleg verlof. Zij heeft vandaag nog niet al haar mails kunnen bekijken. Alle namen van degenen die zich schriftelijk hebben afgemeld zullen in het verslag van deze vergadering worden opgenomen.
c. Ingekomen stukken. Het concept instellingsbesluit COVM wordt bij agendapunt 7 besproken. De heer Van Egmond voegt hieraan toe dat ook het ACC twee brieven aan de COVM heeft gestuurd. Dit betreft de brief COVM inzake Ground Runup Enclosure en de brief ACC LW Activatie SIF LW1B vertrekprocedure (deze laatste brief wordt besproken bij agendapunt 12).
d. Overige mededelingen. Mevrouw Van Zandbergen geeft aan dat zij wegens andere verplichtingen de vergadering eerder moet verlaten.

3. Suggesties voor te bespreken onderwerpen

Er zijn geen aanvullende punten voor de agenda, waarmee deze wordt vastgesteld.

4. Inventarisatie gesprekspunten publiek

Vanuit het publiek zijn er geen verzoeken voor een inbreng bij de punten op de agenda.

5. Verslag vorige vergadering

Mevrouw Van Zandbergen meldt dat haar naam in het verslag van 17 november 2025 verkeerd is gespeld. De voorzitter geeft aan dat dit in het definitieve verslag zal worden gecorrigeerd. Het verslag van de 66e vergadering van de COVM Vliegbasis Leeuwarden wordt daarmee vastgesteld. De secretaris vult aan dat het verslag binnenkort geanonimiseerd op de website wordt geplaatst.

6. COVM website toepassing AVG en anonimiseren

Secretariaat:
Postbus 16169
2500 BD Den Haag
Postbus.RVB.omgevingsmanagement@rijksoverheid.nl

https://www.covm.nl/de-covms/leeuwarden/vergaderstukken

De secretaris geeft aan dat er nog geen nadere informatie is ontvangen over hoe de stukken voor deze vergadering automatisch geanonimiseerd op de website kunnen worden geplaatst. Voorlopig zal het secretariaat de stukken zelf (blijven) anonimiseren.

7. Stand van zaken evaluatie COVM

Een concept voor herziening van het instellingsbesluit is meegestuurd met de stukken. De heer Van de Velde geeft de COVM een verslag van de werkzaamheden van de landelijke klankbordgroep die de herziening heeft begeleid. Volgens de heer Van de Velde ligt er een goed en werkzaam resultaat. Er zijn nog twee punten die aandacht behoeven.

a. De aanstelling en benoeming van de voorzitter. In het concept-instellingsbesluit is opgenomen dat het college van Gedeputeerde Staten een voorzitter van de COVM aanwijst. De vertegenwoordigers van de provincies Friesland en Limburg hebben er in de klankborggroep voor gepleit om in het instellingsbesluit op te nemen dat er een onafhankelijk voorzitter moet worden benoemd. Dat voorstel is niet overgenomen. Naar de mening van de heer Van de Velde is het benoemen van een onafhankelijk voorzitter COVM nog steeds mogelijk door in het huishoudelijk reglement op te nemen dat de in het instellingsbesluit aangewezen provinciale vertegenwoordiger een vervanger als voorzitter benoemt.
b. De heer Van de Velde geeft de COVM in overweging om in plaats van twee keer per jaar jaarlijks drie keer te gaan vergaderen, dan wel naast de twee huidige vergadermomenten een briefing in augustus te organiseren.

Afgesproken wordt dat het secretariaat de door de heer Van de Velde zojuist uitgesproken tekst op korte termijn aan de leden van de COVM toezendt. De leden van de COVM wordt gevraagd hier binnen een week schriftelijk op te reageren. Het secretariaat maakt een overzicht van de binnengekomen reacties. Mevrouw Van Vuure merkt op dat voor vliegbasis Leeuwarden Karen Keissen van het ministerie heeft aangegeven dat als de COVM Vliegveld Leeuwarden echt grote punten voor aanpassing voorstelt deze dan rechtstreeks bij het bij haar kunnen worden gemeld. Kleinere opmerkingen moeten via de landelijke klankborgroep worden ingebracht.

8. Klachtenbehandeling

8.1. Kwartaalrapportages geluidshinder

De heer De Ruiter geeft een toelichting op de rapportages.

- In 2025 is binnen de contouren gevlogen. Het aantal vliegtuigbewegingen was in 2025 gelijk aan het aantal in 2024.
- Vliegbasis Leeuwarden heeft in november 2025 een nieuw klachtenmeldingensysteem in gebruik genomen. Helaas heeft dit systeem nog enkele kinderziektes. Hierdoor kan Vliegbasis Leeuwarden nog niet van alle functies in het systeem gebruik maken.
- De voorliggende kwartaalrapportage gaat over de kwartalen Q4 en Q1. Doordat de NLR vorig jaar een andere manier van rapporteren heeft ingevoerd, zullen de volgende rapportages worden opgedeeld in een rapportage Q1- Q2 (door de COVM te bespreken in de najaarsvergadering) en een rapportage Q3 - Q4 (door de COVM te bespreken in de voorjaarsvergadering). Mevrouw Van Beek geeft aan deze wijziging in rapporteren te betreuren. Het is voor de COVM prettig om in elke

Secretariaat:
Postbus 16169
2500 BD Den Haag
Postbus.RVB.omgevingsmanagement@rijksoverheid.nl

https://www.covm.nl/de-covms/leeuwarden/vergaderstukken

vergadering ook over de meest recente cijfers te beschikken. Zoals in deze vergadering over de cijfers over Q1 2026. Geconstateerd wordt dat voor het schriftelijk rapporteren niet valt te ontkomen aan het volgen van de frequentie van rapporteren door NLR. Afgesproken wordt dat Defensie bij de bespreking van de NLR-kwartaalrapportages ook steeds mondeling de meest recente cijfers over het voorgaande kwartaal aan de COVM presenteert.
- In 2025 waren er veel meldingen in de maanden april (oefening Red Flag) en in december (toen er meerdere nachtoefeningen plaatsvonden).
- In Q1 van dit jaar zijn er 64 meldingen binnen gekomen. Sinds 2024 daalt het aantal meldingen over geluidshinder.

Naar aanleiding van de presentatie van de heer De Ruiter zijn er drie vragen:
- De heer Verf vraagt wat de gele en blauwe rondjes in de kaarten met geluidsbelastingcontouren betekenen. Mevrouw Van Vuure antwoordt dat deze rondjes een bepaalde hoeveelheid decibel aangeven. Door de te volgen vliegprocedures ontstaat op sommige locaties binnen de vastgestelde geluidsbelastingscontouren aanzienlijk meer geluid. Deze rondjes zijn nodig voor het juist berekenen van de totale geluidsbelasting van een vliegbasis. Afgesproken wordt dat mevrouw Van Vuure het NLR vraagt om in een volgende rapportage een toelichting op deze rondjes op te nemen
- Verder vraagt de heer Verf hoe het kan dat in Q4 een groot aantal onbekende militaire objecten is gerapporteerd. De heer De Ruiter geeft aan dat dit te maken heeft met de hiervoor genoemde kinderziektes in het nieuwe klachtenmeldingssysteem. Defensie is met de bouwer van het systeem in overleg over aanpassingen van het systeem. Het is nog niet aan te geven wanneer dit probleem is opgelost. Besloten wordt om de voortgang in de verbetering van dit systeem in de najaarsvergadering te bespreken.

8.2. Werkgroep klachten

De voorzitter van de werkgroep klachten, mevrouw Van Baak, geeft aan dat de daling van het aantal klachten doorzet. Dit zal zeker te maken hebben met het feit dat er afgelopen periode minder is gevlogen. In de notitie heeft de werkgroep klachten vijf verbetersuggesties voor de commandant van Vliegbasis Leeuwarden geformuleerd. De heer Kiens reageert als eerste op de verbetersuggesties:
- Het is niet mogelijk om doorstarts vooraf aan de omgeving te melden. Een doorstart kan nodig zijn bij een bepaalde training, maar bijvoorbeeld ook omdat er tijdens de landing vogels op de baan worden gesignaleerd.
- Aan het verzoek van de klachtencommissie om de draai naar het noorden na het passeren van Dronryp in te zetten is al per 1 januari 2026 tegemoetgekomen.
- Het vermijden van laag vliegen boven onder andere het centrum van Franeker is de inzet van Defensie, maar is niet altijd te voorkomen. Bijvoorbeeld als de vliegroute ineens moet worden aangepast vanwege een snel veranderende weerssituatie. Het is en blijft de intentie van Defensie om de geluidsoverlast voor bewoners zo veel mogelijk te beperken, maar sporadisch zal deze overlast zich blijven voordoen.

Secretariaat:
Postbus 16169
2500 BD Den Haag
Postbus.RVB.omgevingsmanagement@rijksoverheid.nl

https://www.covm.nl/de-covms/leeuwarden/vergaderstukken

Verder onderschrijft de heer Van Egmond het dringende verzoek van de werkgroep Klachten om vanuit Den Haag nu snel meer te horen over de voortgang aanpak geluidsisolatie. Hij zal hier – binnen zijn vermogen – ook bij Den Haag op aandringen. Tenslotte pleit de werkgroep voor een meer persoonlijke beantwoording van klachten. Mevrouw Van Vuure geeft aan dat het goed en netjes afhandelen van klachten een speerpunt voor haar afdeling is. Daarbij hoort ook het aan degene die de klacht heeft ingediend laten weten wat er met de melding is gedaan. Mevrouw Van Beek vraagt of de werkgroep klachten de antwoorden van Vliegbasis Leeuwarden op ingediende klachten kan ontvangen. Zodat de werkgroep klachten ook inzicht krijgt in wat er met de klacht wordt of is gedaan. Afgesproken wordt dat Bureau Geluidshinder nagaat of er een eenvoudige en efficiënte manier te bedenken is om de werkgroep klachten meer inzicht te bieden in de klachtenafhandeling (met als voorwaarde garanties ten aanzien van de privacy van de mensen die klagen). Dit onderwerp wordt voor de najaarsvergadering geagendeerd.

9. Geluidsmeetnet Vliegbasis Leeuwarden

9.1. Advies isolatie Stuurgroep
De heer Den Drijver licht toe dat de Stuurgroep het advies met betrekking tot te nemen isolatiemaatregelen begin juni 2025 aan de minister heeft aangeboden. De toenmalige staatssecretaris is hier voortvarend mee aan de slag gegaan. Tot zijn spijt moet de heer Den Drijver concluderen dat er sinds het aantreden van het nieuwe kabinet weinig meer wordt vernomen uit Den Haag. Hij is blij dat de commandant van Vliegbasis Leeuwarden zojuist heeft toegezegd zelf ook in Den Haag te gaan aandringen op een snelle voortgang op dit dossier.

9.2. Auditcommissie
De heer Veldman meldt dat de auditcommissie het afgelopen half jaar drie keer bijeen is geweest. Ook is een paar keer in kleiner verband in werkgroepen vergaderd. In goed overleg met de medewerkers van de vliegbasis is het gelukt om door het aanpassen van vliegroutes de overlast voor de omgeving verder in te perken. Het verder reduceren van geluidspieken blijft een aandachtspunt.

10. Milieu- en natuurvergunning Vliegbasis Leeuwarden
De heer Van Egmond geeft een update ten aanzien van lopende vergunningprocedures:
- Er is een aantal zienswijzen ingediend met betrekking tot de concept-Omgevingsvergunning. De vergunningverlener werkt aan de nota van antwoord.
- In 2025 heeft de rechter de natuurvergunning voor Vliegbasis Leeuwarden vernietigd. Het nieuwe besluit van het ministerie van LVVM wordt binnenkort verwacht.
- De aanvraag watervergunning is bij het wetterskip Fryslân ingediend.

De heer Verf heeft een vraag over het met de stukken meegestuurde document MER NPRD addendum dec.2025. De COVM heeft in de zienswijze gevraagd waarom het grondgebonden geluid met twintig procent mag toenemen. De heer Kiens antwoordt dat dit vooral nodig is om het mogelijk te maken dat bij kortstondig onderhoud het personeel iets meer tijd krijgt om de testen dezelfde dag af te ronden. De toename van twintig procent

Secretariaat:
Postbus 16169
2500 BD Den Haag
Postbus.RVB.omgevingsmanagement@rijksoverheid.nl

https://www.covm.nl/de-covms/leeuwarden/vergaderstukken

grondgebonden geluid betekent dus uitdrukkelijk niet dat er meer gevlogen mag gaan worden. Hierop aansluitend geeft mevrouw Van Vuure een update van het plan-MER NPRD-proces. Voor Vliegveld Leeuwarden is al eerder de autohorizontel goedgekeurd. Dit betekent dat er in een straal van vijftien kilometer rond het vliegveld een bouwbeperking voor obstakels hoger dan honderdvijftig meter geldt. Alleen na overleg met defensie kan er hoger worden gebouwd. Voor elk van de 57 behoeftes uit het NPRD wordt binnenkort een aparte projectgroep ingesteld. In reactie op een verzoek van de heer Verf zegt mevrouw Van Vuure toe dat de projectgroep die de verlenging van de korte baan Vliegbasis Leeuwarden gaat implementeren de bewoners van de omliggende dorpen zo vroeg mogelijk bij het proces zal betrekken.

11. Wet op de defensiegereedheid.

Mevrouw Van Vuure geeft een korte procesupdate over de Wet op de defensiegereedheid (Wodg). De Wodg moet de krijgsmacht de juridische ruimte bieden om sneller en effectiever te oefenen en te opereren. De verwachting is dat de wet in Q1 of Q2 2026 in werking treedt. Defensie werkt op dit moment aan een implementatieplan. Onderdeel hiervan wordt een communicatieplan richting de omgeving van de defensieterreinen. Een voorbeeld van wat de nieuwe wet mogelijk maakt is het in de zomermaanden vaker kunnen oefenen met nachtvliegen. In de zomermaanden wordt het laat donker, het oefenen kan dus ook pas laat op de avond starten. De heer Van Egmond vult aan dat de Wodg mogelijkheden schept die de strijdkrachten in normale opstandigheden niet nodig hebben. De instrumenten uit de Wodg mogen enkel worden gebruikt als de problemen in de wereld er uitdrukkelijk om vragen. Het afwijken van de reguliere regels zal dan zwaar moeten worden onderbouwd. Afgesproken wordt dat als (wanneer de situatie dat toelaat) er laat/ ’s nachts (extra) moet worden geoefend de omgeving hier vooraf over wordt geïnformeerd.

12. Informatie over gebruik Vliegbasis Leeuwarden

De heer Van Egmond constateert - terugblikkend op 2025 - dat er op Vliegbasis Leeuwarden afgelopen maanden ’s nachts beperkt is geoefend. Dit was mogelijk door de gevechtspiloten vooral in Amerika en Japan te laten trainen. Voor komende maanden verwacht de commandant geen grote toename van het aantal vliegtuigbewegingen. Wel zal er binnenkort weer een QRA plaatsvinden, dus mogelijk moet er dan op onregelmatige tijden worden gevlogen. In week 28 vindt overdag een iets grotere integratieweek plaats. Tenslotte wijst de heer Van Egmond op de bijzondere burendag van Het Orkest van de Koninklijke Luchtmacht op 6 juni 2026. Buren en direct betrokkenen krijgen voorrang op toegangskaarten voor dit evenement.
De heer Verf heeft een vraag naar aanleiding van de vandaag ook meegestuurde notitie Activatie SID LW1B vertrekprocedure. In de notitie wordt aangekondigd dat een tweede vertrekprocedure in zuidwestelijke richting mogelijk wordt. De heer Verf stelt voor om deze extra vertrekprocedure in 2027 of 2028 te evalueren. De heer Kiens neemt dit voorstel over. Afgesproken wordt om in 2027 te bezien wat een wenselijk moment voor de evaluatie is.

Secretariaat:
Postbus 16169
2500 BD Den Haag
Postbus.RVB.omgevingsmanagement@rijksoverheid.nl

https://www.covm.nl/de-covms/leeuwarden/vergaderstukken

13. Lijst van aandachts- en actiepunten

- De punten 1 tot en met 4 zijn vandaag besproken en kunnen van de lijst af.
- Actiepunt 5 (Normering kosteneenheid) blijft op de actielijst. Naar aanleiding van een vraag van de heer Verf wordt afgesproken dat mevrouw Van Vuure bij de eerstvolgende werkgroep van Defensie zal aangeven dat het dringend gewenst is dat de COVM's vroegtijdig worden betrokken bij het opstellen en uitwerken van opties.
- Punt 6 (Geluidscontouren) is vandaag besproken. Dit punt kan van de actielijst.
- Punt 7 (Waarschuwingsborden).De gemeente Leeuwarden heeft de opdracht tot het plaatsen van borden verleend. De heer Kroese gaat na waarom de borden er nog niet staan.
- Punt 8 (PFOS). De heer Kiens meldt dat de vliegbasis momenteel in afwachting is van een maatwerkbesluit voor een tweede proefonderzoek. Als deze proef is uitgevoerd kan een plan voor sanering worden opgesteld. Hier wordt ook met direct omwonenden over gesproken. Dit punt blijft op de actielijst.
- Punt 9 (Meetpunt luchtkwaliteit). De heer Verf meldt dat hij voor de volgende COVM een notitie over dit onderwerp voorbereidt
- Punt 10 (Evaluatie COVM). De evaluatie is vandaag besproken, dit punt kan van de actielijst af.
- Punt 11 (Piekgeluid en gehoorbeschadiging). Blijft op de actielijst staan.
- Punt 12 (Aanvullende maatregelen rond piekgeluid). Dit punt kan van de lijst af.
- Punt 13 (Terugkoppeling leefbaarheidsfonds en PFAS-aanpak). Het onderzoek is bijna afgerond. De secretaris nodigt Defensie uit om in de najaarsvergadering van de COVM een presentatie te komen houden
- Punt 14 (Minder ambtelijk taalgebruik). Afgesproken wordt dit met z'n allen goed in de gaten te blijven houden.
- Punt 15 (Tijdige aanlevering van de stukken). De stukken voor deze vergadering zijn tijdig aangeleverd.

14. Datum volgende vergadering

De volgende vergadering van de COVM Vliegveld Leeuwarden vindt op 9 november 2026 plaats.

15. Rondvraag

- De heer Oldersma vraagt of Defensie een droogtebeleid heeft, bijvoorbeeld over hoe om te gaan met de risico's op natuurbranden. De heer Van Egmond geeft aan dat dit beleid er is. Op dagen dat er een risico op natuurbranden is wordt aan het begin van de dag een droogtewaarschuwing afgegeven.
- Ook vraagt de heer Oldersma of de luchtmacht een duurzaamheidsbeleid heeft. De heer Van Egmond geeft aan dat dit beleid op nationaal niveau is geformuleerd. Er is geen specifiek locatiegebonden duurzaamheidsbeleid.
- Mevrouw van Vuure meldt dat een deel van de taken van de heer Den Drijver, die vandaag voor het laatst de vergadering bijwoont, door het kantoor bij de luchtmachtstaf wordt overgenomen. Dit betreft onder andere het adviseren in de stuurgroep geluidsmeetnet en het technisch ondersteunen van de auditgroep. Zij bedankt de heer Den Drijver nogmaals voor het werk dat hij afgelopen jaren heeft gedaan.

Secretariaat:
Postbus 16169
2500 BD Den Haag
Postbus.RVB.omgevingsmanagement@rijksoverheid.nl

https://www.covm.nl/de-covms/leeuwarden/vergaderstukken

16. Sluiting

De **voorzitter** dankt de aanwezigen voor het open gesprek en de inbreng van allen. Zij sluit de vergadering om 17.44 uur.